

Asia: VN/17575/2021-OKM-72

Luonnos hallituksen esitykseksi SORA-säännösten muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne esitykseen sisältyvistä ehdotuksista

Diakonia-ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi SORA-säännösten muuttamisesta.

Muutoksen tavoitteet ovat keskeisiä ja kannatettavia. Ne tukevat ja selkeyttävät Sora-tilanteissa käytännön toimia ja prosesseja ammattikorkeakouluissa.

Seuraavassa näkemyksemme esitykseen sisältyvistä ehdotuksista:

Esityksessä on opiskelijan asemaa ja oikeusturvaa parantavia uudistuksia (mm. 26§ ja 27§). Asiakaskunnan laajentaminen rikosrekisteriotteen ja rikosperustaisen opiskeluoikeuden peruuttamisen osalta alaikäisistä iäkkäisiin ja vammaisiin henkilöihin on tärkeä ja kannatettava muutos (33§). Lisäksi opiskeluoikeuden peruuttaminen 6 kk päästä opiskeluoikeuden pidättämisestä selkeyttää toimintakäytänteitä ja prosesseja niin opiskelijan kuin ammattikorkeakoulun näkökulmasta. Opiskeluoikeuden peruuttamisen vireilläolon ja vireilläolon päättämisen määrittäminen ovat tärkeitä täsmennyksiä (33§). Myös opiskelijan ohjaus opiskeluoikeuden peruuttamisen jälkeen on kannatettava muutos opiskelijan tilanteen ja tulevaisuuden näkökulmasta. Ammattikorkeakoulujen osalta jää epäselväksi esimerkiksi se, että miten pitkä ammattikorkeakoulun vastuu on jälkiohjauksesta.

Rikosrekisteriotteen edellyttämiseen liittyvät muutokset sekä täsmennys rikosrekisteriotteen voimassaoloon (ei vanhempi kuin 6kk) ovat kannatettavia muutoksia. Vireilläolon päättymisen ilmoittaminen Lupa- ja valvontavirastolle myös käytänteitä selkeyttävä uudistus (34§).

Tarkennus huumausainetestauksen sanoituksessa "siirtymässä sellaisiin tehtäviin" tulee selkeyttämään ennakoivaa toimintaa jo esimerkiksi ennen harjoittelujen alkua (36§). Lisäksi seuraava muutos 38a §ssä "Jos opiskelija on määrätty 36 §:ssä tarkoitettuun huumausainetestiin, häneltä

voidaan evätä oikeus osallistua käytännön tehtäviin tai harjoitteluun siihen asti, kunnes hän esittää huumausainetestistä koskevan todistuksen, kuitenkin enintään kuukaudeksi” on käytännön prosessien sekä potilas- ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta erityisen tärkeä uudistus. Voisiko epäämisen aikajänne olla toistaiseksi siihen asti, kun opiskelija esittää todistuksen? Epäselväksi tosin jää vielä, mitä käytännön tehtävillä tarkoitetaan.

Muutos pykälässä 38a§ “Jos ammattikorkeakoululla on 33 §:ssä tarkoitetussa opiskeluoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa saadun selvityksen nojalla perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija voi vaarantaa toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden, opiskelijalta voidaan evätä oikeus osallistua käytännön tehtäviin tai harjoitteluun enintään opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan asian vireilläolon ajaksi, kuitenkin enintään kuukaudeksi kerrallaan” on tärkeä uudistus, mutta voisiko epäämisen aikajänne olla toistaiseksi siten, että se kattaa koko asian vireilläolon ajan? Kannatettamme myös täsmennyksiä ja täydennyksiä pykälässä 38b sekä rehtorin mahdollisuutta olla päätöksentekijänä pidättämisessä ja epäämisessä osallistua käytännön tehtäviin tai harjoitteluihin (39§).

Lopuksi vielä yleinen huomio siitä, että pidämme hyvänä uudistuksena sitä, että hallintolakia (kuulluksi tuleminen) on nostettu amk-lakitekstissä esille.

Kommentit ehdotusten vaikutuksista

Opiskelijan oikeusturva vahvistuu lainsäädäntöön tehtävillä lisäyksillä.

Ammattikorkeakoulujen toimintakäytänteet uudistuvat ja selkiytyvät osittain. Ammattikorkeakoulujen itse määrittämiä tarkentavia prosesseja tulee kehittää suhteessa uudistuksiin ja henkilöstöä tulee kouluttaa. Ehdotettu jälkiohjaus edellyttää uutta ammatillista osaamista ammattikorkeakoulussa ja työmäärä ammattikorkeakouluissa lisääntyy jonkin verran.

Rikosrekisteriotteeseen liittyvä muutosehdotus lisää ammattikorkeakoulujen työmäärää. Toisaalta rikosrekisteriotteen pyytämiseen liittyvä laajennus vahvistaa oleellisesti asiakas- ja potilasturvallisuutta. Siten se on vahvasti kannatettava muutos.

Mitä näkemyksiä teillä on ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen yhteisestä SORA-oppaasta?

Kannatamme yhteisen SORA-oppaan laatimista, sillä se yhdenmukaistaisi ammattikorkeakoulujen käytänteitä ja linjauksia ja edistäisi samalla opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua eri korkeakoulujen välillä.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Avoimeksi kysymykseksi jää vielä, miten Sora-lainsäädäntöä huomioidaan niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka opiskelevat esimerkiksi avoimen korkeakoulun kautta tai muutoin erillisissä opinnoissa. Nämä opinnot voivat sisältää mm. harjoitteluita ja näin ollen näiden opiskelijoiden tilannetta/asemaa Sora-asioissa olisi hyvä selkeyttää.

Toimintatapoja tilanteessa, jossa opiskelija eroaa kesken SORA –prosessin, olisi myös tärkeää selkeyttää.

Armanto Annukka
Diakonia-ammattikorkeakoulu OY